

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

SEPTEMBER 2018

**GESKIEDENIS V1
ADDENDUM**

Hierdie addendum bestaan uit 14 bladsye.

AFDELING A: BRONGEBASEERDE VRAE**VRAAG 1: HOE HET DIE KUBAANSE MISSIELKRISIS DIE KOUE OORLOG SPANNING TUSSEN DIE SOWJETUNIE EN DIE VERENIGDE STATE VAN AMERIKA IN DIE 1960's VERHOOG?****BRON 1A**

Die onderstaande uittreksel verduidelik Kuba se betrokkenheid met die Sowjetunie en die Verenigde State van Amerika se poging om Fidel Castro se regering omver te werp.

Dit was ná die Kubaanse Revolusie van 1959 dat Fidel Castro sterk ekonomiese bande met die Sowjetunie gesmee het, met wie die Verenigde State destyds in die Koue Oorlog betrokke was. Die Amerikaanse president Dwight D. Eisenhower was baie bekommerd oor die rigting wat Castro se regering ingeslaan het en in Maart 1960 het hy \$13,1 miljoen aan die Sentrale Intelligensiediens (CIA) toegeken om Castro se omverwerping te beplan (alhoewel die plan om Castro omver te werp, afgelas was sodat Kennedy daarvoor kon besluit). Die Sentrale Intelligensiediens het voortgegaan om die veldtog te organiseer met behulp van verskeie Kubaanse teen-revolusionêre magte, deur die 2506-Brigade in Guatemala op te lei. Eisenhower se opvolger, John F. Kennedy, het die finale invalplan in April 1961 goedgekeur.

Meer as 1 400 paramilitêres wat onderverdeel was in vyf infanterie-bataljonne en een valskerm-bataljon, het in Guatemala byeengekom voordat hulle per boot op 13 April 1961 na Kuba gevaar het. Twee dae later, op 15 April, het agt sentrale B-26-bombardeerders wat deur die Sentrale Intelligensiediens (CIA) voorsien is, Kubaanse vliegvelde aangeval en na die VSA teruggekeer. Op die nag van 16 April het die hoofinvalsgroep op 'n strand met die naam Playa Giron in die Bay of Pigs geland. Dit het aanvanklik 'n plaaslike revolusionêre burgermag oorweldig (oorwin). Die Kubaanse weermag se teenaanval is deur Jose Ramon Fernandez gelei, voordat Castro besluit het om die veldtog persoonlik oor te neem. Soos die Amerikaanse betrokkenheid vir die wêreld duidelik geword het, het Kennedy daarteen besluit om verdere lugbeskerming vir die inval te verskaf. As gevolg hiervan, het die veldtog slegs die helfte van die magte gehad wat hulle aanvanklik benodig het. Die oorspronklike plan wat tydens Eisenhower se presidentskap beplan is, het beide lug- en vlootondersteuning vereis. Op 20 April het die invallers na slegs drie dae oorgegee, met die meerderheid wat in die openbaar ondervra en in Kubaanse tronke geplaas is.

[Vanuit <https://thisdayinusmilhist.wordpress.com/category/uncategorized/page/23/>. Toegang op 30 Januarie 2017 verkry.]

BRON 1B

Hierdie bron fokus op die ontplooiing van missiele na Kuba deur die Sowjetunie en hoe die Verenigde State van Amerika hierdie missielbasisse ontdek het.

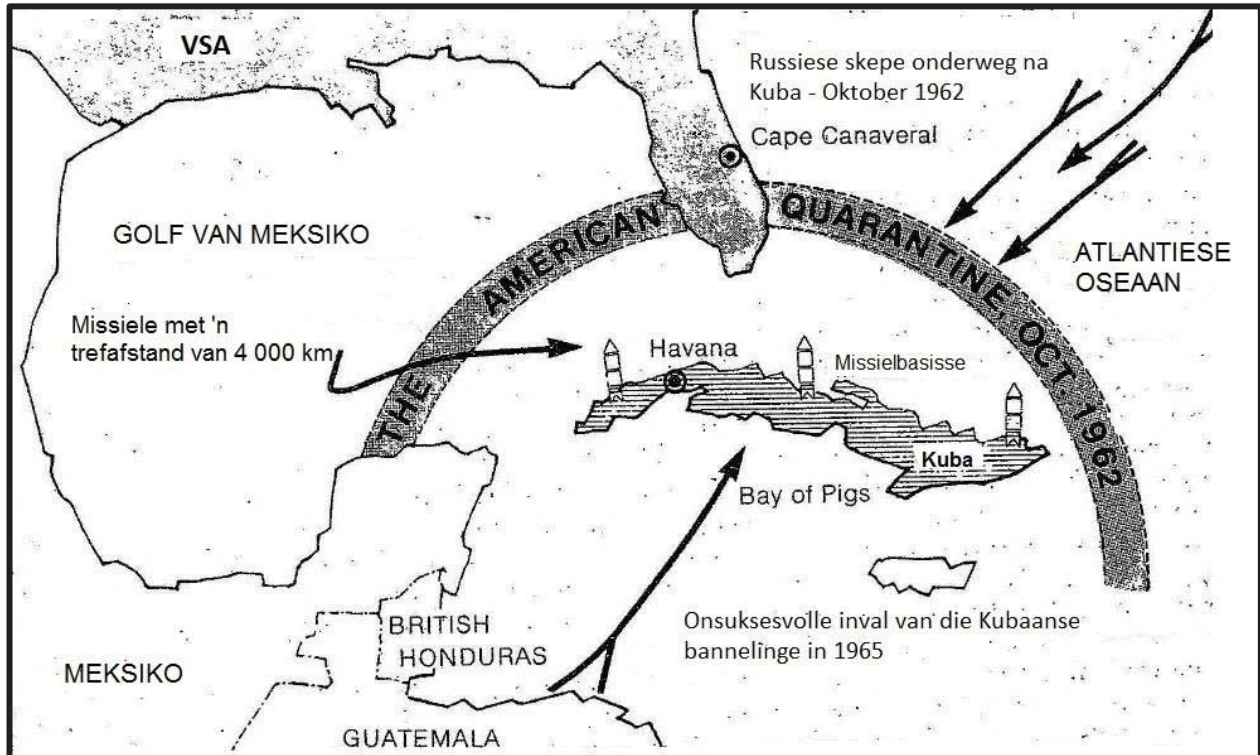
Na die mislukte poging om Castro se regime in Kuba met die inval van die Bay of Pigs in Kuba omver te werp en terwyl die Kennedy-administrasie Operasie Mongoose beplan het, het die Sowjet-premier Nikita Khrushchev in Julie 1962 'n geheime ooreenkoms met die Kubaanse premier Fidel Castro bereik om Sowjetmissiele in Kuba te plaas om enige toekomstige invalspogings te stop. Konstruksie van verskeie missielbasisse het in die laat somer begin, maar Amerikaanse intelligensie het bewyse van 'n algemene Sowjet-wapenopbou, insluitende Sowjet-IL-28-bomwerpers, in Kuba gevind tydens roetine-waarnemingsvlugte ('surveillance') en op 4 September 1962 het president Kennedy 'n openbare waarskuwing teen die konstruksie van offensiewe wapens in Kuba uitgereik. Ten spyte van die waarskuwing, het 'n Amerikaanse U2-vliegtuig op 14 Oktober verskeie foto's geneem wat duidelik terreine vir die konstruksie van medium-afstand en intermediêre ballistiese kernmissiele (MRBMs en IRBMs) in Kuba getoon het. Hierdie foto's is ontleed en die volgende dag aan die Wit Huis voorgelê wat sodoende die begin van die Kubaanse missielkrisis veroorsaak het.

Kennedy het sy naaste raadgewers byeengeroep om die opsies te oorweeg en 'n direkte aksieplan vir die Verenigde State wat die krisis sou oplos, voor te lê. Sommige raadgewers – insluitend al die gesamentlike personeelhoofde ('Joint Chiefs of Staff') – het op 'n lugaanval aangedring om die missiele te vernietig, gevolg deur 'n Amerikaanse inval in Kuba; ander het streng waarskuwings teen Kuba en die Sowjetunie aangeraai. Die President het op 'n middeweg besluit. Op 22 Oktober het hy Kuba onder vlootkwarantyn geplaas.

[Vanuit <https://history.state.gov/milestones/1961-1968/cuban-missile-crisis>. Toegang op 30 Januarie 2017 verkry.]

BRON 1C

Die bron hieronder toon die Verenigde State van Amerika se blokkade van Kuba gedurende die Kubaanse Missielkrisis. Op 22 Oktober 1962 het President Kennedy 'n kwarantyn-sone rondom Kuba aangekondig.

[Vanuit www.bbc.co.uk/education/guides/zygjq6f/revision/6. Toegang op 3 Junie 2017 verkry.]

Missiele met 'n trefafstand van 4 000km

Russiese skepe onderweg na Kuba

Die Amerikaanse Kwarantyn

Onsuksesvolle inval van die Kubaanse bannelinge in 1965

BRON 1D

Die volgende bron is 'n brief wat president Khrushchev aan president Kennedy op 26 Oktober 1962 geskryf het. Hy verklaar die Sowjetunie se verbintenis tot wêreldvrede.

Ek dink jy sal my reg verstaan as jy regtig bekommerd is oor die welsyn van die wêreld. Almal benodig vrede: beide kapitaliste, indien hulle nie hul rede verloor het nie, en selfs meer die kommuniste, mense wat weet hoe om nie net hul eie lewens nie, maar meer as enigiets anders ook die lewens van alle mense te waardeer. Ons as kommuniste is in die algemeen gekant teen oorloë tussen state en ons het die verkryging van vrede verdedig sedert ons die wêreld betree het. Ons het oorlog nog altyd as 'n ramp beskou en nie as 'n kompetisie, of 'n manier waarop spesifieke doelstellings verkry word nie, en nog minder as 'n doel op sigself. Ons doelwitte is duidelik en die metode om dit te verkry is arbeid. Oorlog is ons vyand en 'n ramp vir alle mense.

Dit is dus daarom dat ons, die Sowjetmense, en saam met die VSA, en ook saam met ander mense, die vroeë rondom oorlog en vrede verstaan. Dit kan ek in elk geval duidelik sê vir die mense van die sosialistiese lande, sowel as progressiewe mense wat vrede, gelukkigheid en vriendskap tussen almal nastreef.

Ek sien, mnr die President, dat jy ook nie gebrek ly aan angstigtheid vir die lot van die wêreld se begrip vir die situasie nie, en van wat oorlog behels nie. Wat sal 'n oorlog jou gee? Jy dreig ons met oorlog. Maar jy weet al te goed dat die minste wat jy in antwoord hierop sal ontvang, sal wees dat jy dieselfde gevolge sal ervaar as dié wat jy vir ons gestuur het.

[Vanuit <http://microsites.jfklibrary.org/cmc/oct26/doc4.html>. Toegang op 27 Julie 2018 verkry.]

VRAAG 2: HOE HET DIE POGINGS VAN DIE ANGOLESE BEVRYDINGSBEWEGINGS MISLUK OM VREDE IN ANGOLA IN 1975 TEWEEG TE BRING?

BRON 2A

Hierdie uittreksel is geneem uit die boek *The State of Africa*, deur M Meredith. Dit verduidelik die toestand van Angola se bevrydingsbewegings toe die Portugese Angola in 1975 verlaat het.

In Angola het die oordrag vanaf Portugese bewind in 'n groot ramp verander. Soos wat die Portugese 'n administrasie daar gedisintegreer het, het drie mededingende nasionalistiese faksies gekompeteer vir mag, en sodoende 'n koloniale oorlog in 'n burgeroorlog laat verander ...

Al drie nasionalistiese faksies was swak en ongeorganiseer. Hulle het geen ernstige poging aangewend om 'n onderhandelende skikking te bereik nie, maar het in plaas daarvan geprobeer om die oorhand te kry deur vir ondersteuning van buitelandse moondhede te pleit. Dit was as gevolg van hul aanhoudende mededinging dat buitelandse betrokkenheid in Angola sulke kritieke belangrikheid verwerf het.

... die sterkste faksie in militêre terme was Holden Roberto se FNLA. Die probleem van die FNLA wat hulle in die gesig gestaar het was dat hul bedrywighede beperk was tot noordelike Angola en dat hul ondersteuners uit die Bakongo gekom het.

Die posisie van Agostino Neto se MPLA in April 1974 was haglik/gevaarlik ('risky'). Dit het in drie mededingende groepe verdeel; guerrilla-aktiwiteite het tot stilstand gekom ... Die party was stewig gevestig ... in die Kimbundu gebiede wat oos van Luanda geleë was. Nietemin het die MPLA in wese 'n streeksparty gebly. Dit het nie veel ondersteuning geniet nie, nog in die noorde onder die Bakongo, nog in die suide onder die Ovimbundu.

Die derde faksie, UNITA – is in 1966 deur Jonas Savimbi geloods, een van Holden Roberto se voormalige bondgenote. Hulle het ondersteuning onder die Ovimbundu verkry; Angola se grootste stam wat in die sentrale hooglanddistrikte van Huambo en Bie gekonsentreer was. Unita het bestaan uit 'n mag van nie meer as ongeveer 1 000 swak bewapende mans wat in 'n klein area in die sentrale hoogland bedrywig was.

[Vanuit *The State of Africa: A History of Fifty Years of Independence* by M. Meredith]

BRON 2B

Hierdie uittreksel uit die boek *The Silent War* deur P Stiff verduidelik waarom die Alvor-ooreenkoms, wat op 15 Januarie 1975 onderteken is, nie daarin geslaag het om vrede in Angola teweeg te bring nie.

Na maande van onderhandelinge en druk deur die OAE (Organisasie van Afrika-eenheid), het die Portugese en die drie bewegings die 'Alvor Accord' (Alvor-ooreenkoms) in Alvor in Portugal op 15 Januarie 1975 onderteken. Dit het toegelaat dat verkiesings vir 'n grondwetlike vergadering in Oktober 1975 gehou word, en tot en met dié datum, sou die mag in 'n oorgangsregering onder leiding van 'n Portugese hoë kommissaris gevestig wees. Die Portugese en die drie partye sou elk drie ministeriële poste beklee, terwyl die premierskap onder die partye sou afwissel ('rotate'). Onafhanklikheid sou op 11 November 1975 volg.

Dit het voorsiening gemaak vir die skepping van 'n Angolese weermag, waartoe elke beweging 8 000 troepe en die Portugese 24 000 sou bydra. Oortollige Portugese soldate sou teen 30 April 1975 na Portugal terug gestuur word.

Die oorgangsregering was tereg ingehuldig op 31 Januarie 1975, maar dit was gedoem tot mislukking. Die hoofbestanddele wat nodig was om dit te laat werk, was Roberto, Savimbi en Neto, maar hulle was te besig om hul onderskeie politieke posisies vir die verkiesings in Oktober te konsolideer as om daarvoor bekommerd te wees. Die drie bevrydingsbewegings het in Alvor gebluf (gelieg). Nie Neto óf Savimbi het die vermoë gehad om hul verbintenis tot die 8 000 troepe aan die nuwe Angolese weermag te eerbiedig nie. Om dit eenvoudig te stel; hulle het die mannekrag ontbreek. Roberto het die mans gehad, maar hy was te besig in die noordweste om hom daarvoor te pla.

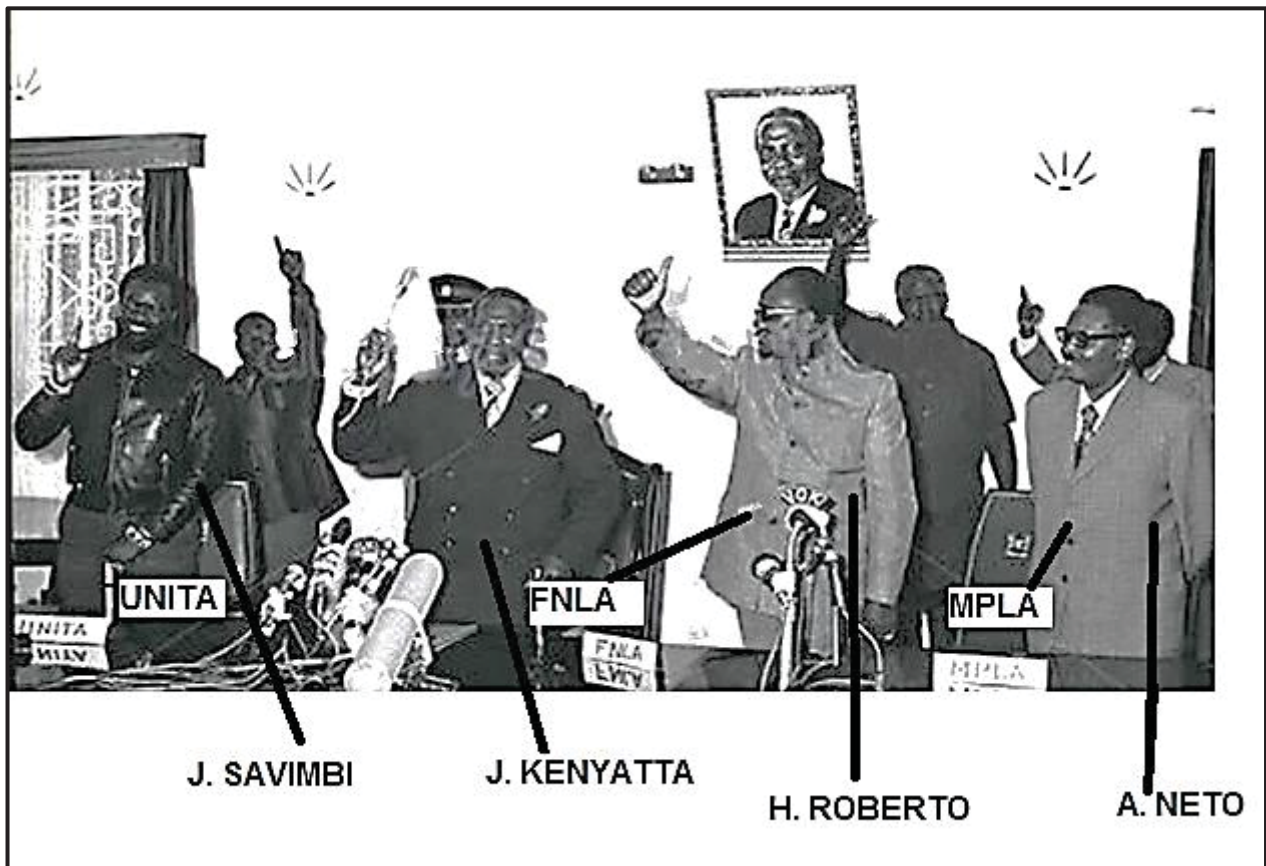
... Só die nuwe Angolese weermag is dus nooit gestig nie en die chaos het vererger.

[Vanuit *The Silent War, South African RECCE Operations 1969–1994* by P Stiff]

BRON 2C

Die foto hieronder toon die leiers van die Angolese vryheidsbewegings wat tydens die Nakuru Ooreenkoms op 21 June 1975 in Kenia ontmoet het. Dit was 'n poging om die Alvor Ooreenkoms te beredder.

[Vanuit <https://www.google.co.za/search?hl=en-ZA&source=android-browser-alamy.com>.
Toegang op 11 April 2017 verkry.]

BRON 2D

In die uittreksel hieronder verduidelik Piero Gleijeses, 'n professor in buitelandse beleid, hoe gewapende konflik in 1975 in Luanda begin het.

Trouens, die oorlog kon nie uitgestel word nie. Die eerste botsings was in Luanda, net weke nadat die oorgangsregering die mag oorgeneem het. Luanda, met meer as 550 000 inwoners, was die prys: die ekonomiese, politieke en demografiese hoofstad van die land. – Groot meerderheid swartes en mulatte (mense van gemengde ras) – wat saam sowat 75% van die stad se bevolking gevorm het – het die MPLA ondersteun, maar in die eerste maande van 1975 was die FNLA militêr gesproke, die dominante bevrydingsbeweging in die stad. 'Sy goed gewapende troepe in hul onberispelike (perfekte) uniforms' het in Oktober 1974 in Luanda aan boord van Zaïrese lugmagvliegtuie begin aankom.

Die FNLA het gehoop om te vergoed vir sy gebrek aan politieke aantrekkingskrag met militêre mag, maar die wreedheid en arrogansie van sy soldate het die bevolking se vyandigheid verhoog. Afgelei deur sy interne rusies, het die MPLA later troepe na Luanda gestuur en in baie kleiner getalle, en UNITA, wat amper geen troepe gehad het nie, het slegs 'n simboliese militêre teenwoordigheid in die hoofstad gehad.

Chipenda, Neto se verslane mededinger vir die MPLA-leierskap, het 'n groep gewapende mans na Luanda gestuur om 'n militêre teenwoordigheid daar te vestig, alhoewel die Alvor-ooreenkoms die FNLA, UNITA en die MPLA 'as die enigste wettige verteenwoordigers van die mense van Angola' erken het. Nadat hy die stryd om beheer van die MPLA verloor het, het hy hom by Mobutu en Roberto gevoeg.

[Vanuit: *Conflicting Missions: Havana, Washington, and Africa, 1959–1976* deur P. Gleijeses]

VRAAG 3: HOE HET SWART AMERIKAANSE LEIERS TOT DIE SWARTMAG-BEWEGING IN DIE VERENIGDE STATE VAN AMERIKA IN DIE 1960's, BYGEDRA?

BRON 3A

Hierdie bron verduidelik die redes wat gelei het tot die opkoms van die Swartmag-beweging in die Verenigde State van Amerika in die 1960's.

Uiteindelik, in 1964, het die Amerikaanse Kongres 'n Burgerregte Wet en in 1965 'n Stemreg Wet goedgekeur. Die Burgerregtebeweging, en die nuwe wette wat as gevolg hiervan aangeneem is, het gelei tot die bevordering van gelykheid vir swart Amerikaners. Maar nie alle Afro-Amerikaners was beïndruk met die Burgerregtebeweging nie. In werklikheid het vooroordeel nog steeds bestaan. Afro-Amerikaners het nog steeds rassediskriminasie, laer lone as blankes en hoër misdaadsyfers in hul middestad-woongebiede beleef.

Veral jong Afro-Amerikaners wou werklike sosiale verandering bespoedig. Hulle het die Burgerregtebeweging gesien as 'n organisasie wat te 'hoofstroom' was en wat die swartmense nie dieselfde geleenthede (sosiaal, ekonomies en polities) kon bied as blankes nie ... Teen die middel van die 1960's het ontevredenheid oor die tempo van verandering gegroei en die Swartmagbeweging het uit hierdie ontevredenheid ontstaan. Die Swartmagbeweging het aangevoer dat indien swartes ware eenheid wou verkry, hulle eers in solidariteit moes verenig en sodoende selfstandig word.

... Die Swartmagbeweging was baie breed (en moet dalk meer akkuraat beskryf word as die Swartmagbewegings) en daarop gemik om 'n nuwe rassebewussyn onder swart mense in die Verenigde State uit te druk. Die Beweging het verskillende betekenis en interpretasies gehad. Belangrike aspekte het die volgende ingesluit: rassewaardigheid en selfstandigheid. Dit het beteken vryheid van wit gesag in beide ekonomie en politiek

Stokely Carmichael het die Swartmagfilosofie met hierdie woorde opgesom: 'Ek gaan nie die witman smee vir enigiets wat ek verdien nie – ek gaan dit vat. Ons wil swart mag hê.'

[Vanuit https://v1.sahistory.org.za/classroom/grade12/3_1_3.htm. Toegang op 12 April 2017 verkry.]

BRON 3B

Die uittreksel hieronder is geneem uit 'n toespraak getiteld '*The Ballot of the Bullet*' wat deur Malcolm X, op 12 April 1964 in Detroit Michigan gelewer is. Dit verduidelik die Swartmagfilosofie.

Die politieke filosofie van swart nasionalisme beteken net dat die swartman die politiek en die politici in sy eie gemeenskap moet beheer ... om voort te gaan met 'n politieke program van heropvoeding om ons mense se oë oop te maak, om ons meer polities bewus, polities volwasse te maak, en dan wanneer ons gereed is om ons stembriewe uit te bring, sal daardie stembrief uitgebring word vir 'n man van die gemeenskap wat die welsyn van die gemeenskap op die hart dra. Die ekonomiese filosofie van swart nasionalisme beteken slegs dat ons die ekonomie van ons gemeenskap moet besit, bedryf en beheer ...

Hierdie regering het ons misluk; ... die blanke liberale wat hul as ons vriende voorgedoen het, het ons gemaal ... Ons benodig 'n selfhelp-program, 'n selfdoen-filosofie, 'n doen-dit-nou-filosofie, 'n dit-is-alreeds-te-laat filosofie ... Swart Nasionalisme is 'n selfhelp-filosofie ... Dit is 'n filosofie wat die noodsaaklikheid vir verdeling en argumentasie (redenering) elimineer ...

So lank as wat jy 'n sit-stil filosofie het, sal jy 'n sit-stil gedagtegang hê, en solank jy aan die ou sit-stil dink, sal jy in 'n soort van sit-stil-aksie wees. Dit is nie te goed om te verwys na wat jy gaan doen as jy 'n sit-in is nie ... 'n Ou vrou kan sit. 'n Ou man kan sit ... 'n Lafaard kan sit. Enigiets kan sit. Wel, ek en jy het lank genoeg gesit en dit is vandag tyd vir ons om te begin staan, en te veg om dit te ondersteun.

... Sluit aan by enige soort organisasie, burgerlik, godsdienstig, broederlik, politiek of andersins wat gebaseer is op die opheffing van die swartman wat hom in staat sal stel om die meester van sy eie gemeenskap te word.

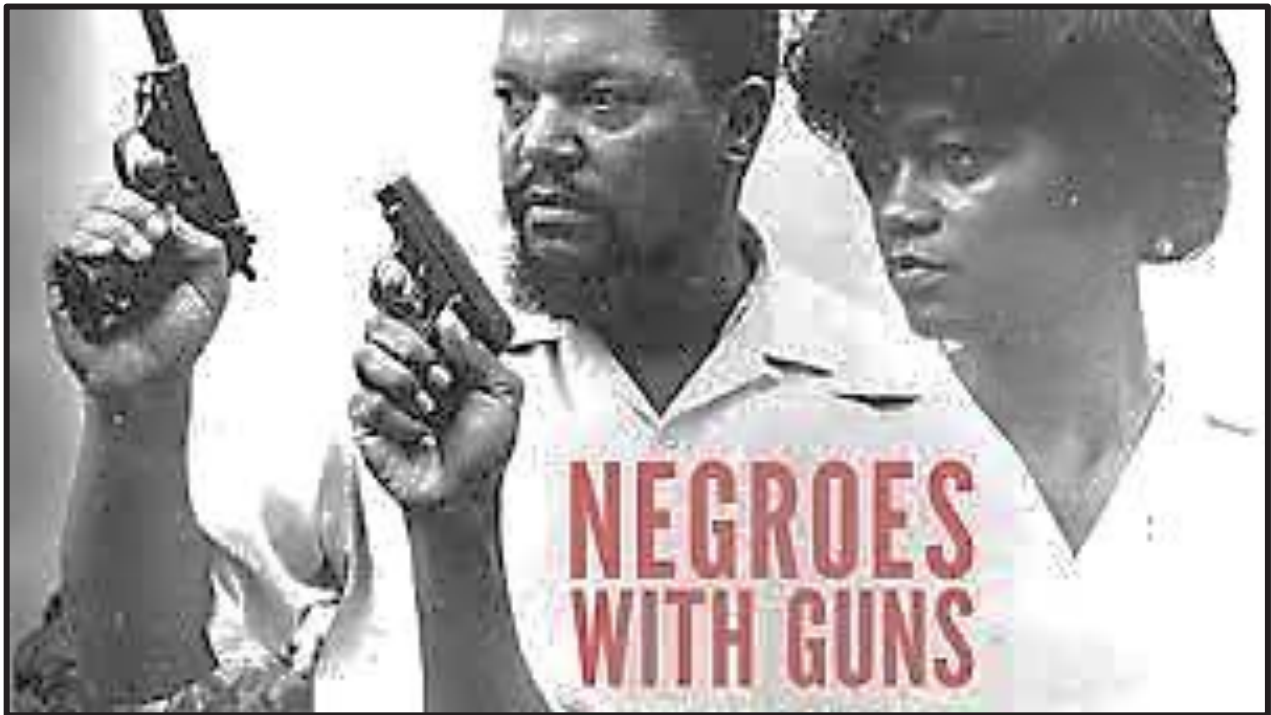
Dit sal die stembrief of dit sal die koeël wees. Dit sal vryheid of dood wees. En as jy nie gereed is om daardie prys te betaal nie, moet nie die woord vryheid in jou woordeskat gebruik nie.

[Vanuit: <http://malcolmxfiles.blogspot.co.za/2013/06/the-ballot-or-bullet-april-12-1964.html/m=1>.

Toegang op 23 April 2017 verkry.]

BRON 3C

Hierdie foto beeld gewapende lede van die Black Panther Party, Robert Williams en sy vrou, uit.

[Vanuit <http://writingcities.com/2017/06/29/negroes-with-guns-robert-f-williams-and-the-freedom-struggle/>.
Toegang op 18 Januarie 2018 verkry.]

- ★ **Negers:** 'n Neerhalende/Vernederende term wat gebruik word om na Afro-Amerikaners te verwys.

BRON 3D

Die volgende uittreksel beskryf die Swartmagbeweging en die transformasie daarvan. Dit is deur Lakisha Odlum van New York City se Departement van Onderwys geskryf.

Die Swartmagbeweging van die 1960's en 1970's was 'n politieke en sosiale beweging wie se voorstanders geglo het in rasetrots, selfversorging en gelykheid vir alle swart mense en mense afkomstig vanuit Afrika. Stokely Carmichael, die leier van die Studente Nie-Geweldadige Koördineringskomitee, wat gekrediteer is met die eerste artikulering van 'Swartmag' in 1966, het 'n generasie swart aktiviste verteenwoordig wat aan beide die Burgerregte en die Swartmagbewegings deelgeneem het. Teen die middel van die 1960's, het baie van hulle nie meer nie-gewelddadige protes gesien as 'n lewensvatbare manier om rassisme te bekamp nie.

Nuwe organisasies, soos die Black Panther Party, die Black Women United Front en die Nation van Islam, het nuwe kulturele, politieke en ekonomiese programme ontwikkel en lidmaatskap laat groei wat hierdie verskuiwing weerspieël het. Desegregasie was onvoldoende – slegs deur die dekonstruksie (afbreek) van wit magstrukture kon daar ruimte geskep word vir 'n swart politieke stem wat sou aanleiding gee tot kollektiewe swartmag. As gevolg van hierdie oortuigings, is die beweging dikwels uitgebeeld as gewelddadig, anti-wit en as 'n organisasie wat teen wetstoepassing gekant was. Hierdie primêre bron wil hierdie voorstellings deur middel van artefakte uit die era, soos preke, foto's, tekeninge, FBI-ondersoeke en politieke manifeste (openbaarmaking) aanspreek.

[Vanuit <https://dp.la/primary-source-sets/the-black-power-movement>. Toegang op 04 April 2018 verkry.]

ERKENNINGS

Visuele bronne en ander historiese bewyse is uit die volgende geneem:

Gleijeses, P. 2002. *Conflicting Missions: Havana, Washington, and Africa, 1959–1976* (North Carolina University Press)

<http://malcolmxfiles.blogspot.co.za/2013/06/the-ballot-or-bullet-april-12-1964.html/m=1>

<http://microsites.jfklibrary.org/cmc/oct26/doc4.html>

<http://writingcities.com/2017/06/29/negroes-with-guns-robert-f-williams-and-the-freedom-struggle/>

<https://dp.la/primary-source-sets/the-black-power-movement>

<https://history.state.gov/milestones/1961-1968/cuban-missile-crisis>

<https://thisdayinusmilhist.wordpress.com/category/uncategorized/page/23>

https://v1.sahistory.org.za/classroom/grade12/3_1_3.htm

<https://www.google.co.za/search?hl=en-ZA&source=android-browser-alamy.com>

<https://www.google.co.za/search?q=BLACK+POWER+MOVEMENT+SOURCES+IN+USA>

Meredith, M. 2005. *The State of Africa: A History of Fifty Years of Independence* (Simon & Schuster, UK)

Stiff, P. 1999. *The Silent War, South African RECCE Operations 1969 – 1994* (Galagos, South Africa)

www.bbc.co.uk/education/guides/zygjq6f/revision/6

